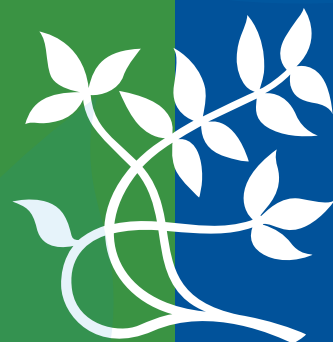

“Samen de armoede in Rijswijk aanpakken!”

Kadernota armoedebeleid gemeente Rijswijk 2016-2020

Armoedebeleid is het wegnemen van barrières, zodat mensen mee kunnen doen aan de samenleving en gelijke kansen creëren voor kinderen die opgroeien in armoede.

oktober 2015

corsanr. 15.056165

“Samen de armoede in Rijswijk aanpakken!”

Kadernota armoedebelid gemeente Rijswijk 2016-2020

Armoedebelid is het wegnemen van barrières, zodat mensen mee kunnen doen aan de samenleving en gelijke kansen creëren voor kinderen die opgroeien in armoede.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2 Opbrengsten Stadsconferentie en enquête.....	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Stadsconferentie: definitie armoede	6
2.3 Resultaten vragenlijst doelgroep	7
2.4 Enquête: opbrengsten en samenvatting.....	7
Hoofdstuk 3 Armoedebeleid in Rijswijk.....	8
3.1 Inkomenspositie Rijswijkse minimahuishoudens.....	8
3.2 Armoedebeleid voor de invoering van de Participatiewet.....	8
3.2.1 Schuldhelpverlening.....	9
3.3 Conclusies vanuit armoedemonitor en inkomenseffectrapportage..	9
3.3.1 Aanbevelingen vanuit armoedemonitor en inkomenseffectrapportage	9
3.4 Wijzigingen in armoedebeleid door de Participatiewet.....	10
3.5 Doelgroepen binnen het armoedebeleid.....	11
3.6 Nieuwe doelgroepen en thema's binnen het armoedebeleid	12
Hoofdstuk 4 Gewenst effect Rijswijks armoedebeleid.....	14
4.1 Gewenste maatschappelijke effecten.....	14
4.2 Resultaten.....	14
Hoofdstuk 5 Oplossingsrichtingen voor het nieuwe armoedebeleid.....	15
5.1 Ondersteuning in natura.....	15
5.2 Maatwerk	18
5.3 Preventie en voorlichting.....	18
5.4 Krachtenbundeling.....	18
Hoofdstuk 6 Financieel beeld.....	20
Hoofdstuk 7 Vervolgtraject: nadere uitwerking en uitvoering	21
Bijlage 1 SWOT-analyse.....	22
Bijlage 2 Rapportage enquête doelgroep.....	23
Bijlage 3 Overzicht vrije bestedingen Rijswijkse huishoudens.....	24
Bijlage 4 Scenarioanalyse maatwerkregeling chronisch zieken en gehandicapten.....	25
Bijlage 5 Overzicht van uitgangspunten naar concrete maatregelen	26
Bijlage 6 Voorbeelden van preventie.....	27

Voorwoord

Het college heeft armoede tot speerpunt gemaakt. Armoedebeleid bekijken we vanuit een brede, sociale context; werk, zorg, jeugd, onderwijs en welzijn.

Dat betekent een omslag in het denken, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Vanouds was er een sterke gerichtheid op de afzonderlijk onderdelen van het armoedebeleid.

Armoedebeleid is het wegnemen van barrières, zodat mensen mee kunnen doen aan de samenleving en gelijke kansen creëren voor kinderen die opgroeien in armoede. Dit omdat beperkingen in participatie, vanwege de financiële situatie van huishoudens in Rijswijk, zorgelijk zijn. De armoedemonitor en de inkomenseffectrapportage hebben dit inzichtelijk gemaakt. Meedoen staat centraal in Rijswijk.

Maar liefst 1 op de 9 kinderen in Nederland groeit op in armoede. Er is meer aandacht nodig voor kinderen die in armoede opgroeien, zodat zij niet verstoken blijven van de meest noodzakelijke levensbehoefte en mee kunnen doen in de samenleving.

Door armoede nadrukkelijk te koppelen aan de mogelijkheden om te participeren, definieert het college de oplossing van het armoedebeleid breder dan alleen minimaregelingen. Het activeren en stimuleren van deelname aan sociale, sportieve en culturele activiteiten om armoede en sociaal isolement te voorkomen met een focus op kinderen.

Hoewel ik niet geloof in hokjesdenken, iets dat een participatieladder met zich meebrengt, ben ik er van overtuigd dat betaald werk zowel in financiële als participatieve zin het hoogst mogelijke doel voor inwoners moet zijn. Betaald werk moet de financiële situatie van inwoners verbeteren. Tegelijkertijd zorgt het ook voor een sociaal netwerk, een dagritme, een invulling van het dagelijks leven. Mensen hebben doelen nodig, zonder doel geen reden om op te staan. Werk en participeren geeft mensen een doel. Daarom wordt de Kadernota Werk gelijktijdig met deze kadernota aangeboden.

Het bevorderen van participatie van de laagste inkomensgroepen in onze samenleving is niet iets van de gemeente alleen. Daarom ben ik content met de inzet van vele maatschappelijke en charitatieve instellingen in Rijswijk die samen met de gemeente de bijl aan de wortel van de armoede zetten. Dat startte tijdens de armoedeconferentie dit voorjaar en dit zie ik terug bij initiatieven ontwikkeld in de werkgroepen van de innovatie agenda Sociaal Domein.

Deze kadernota zal het realiseren van onze ambitie vooruit helpen. We stellen niet langer de afzonderlijke regelingen centraal maar willen in de bredere context beoordelen welke aanpak de beste kansen biedt om armoede te voorkomen of duurzaam op te lossen. Daartoe gaan we het armoedebeleid sterk in de uitvoeringspraktijk van het sociaal domein brengen, in onderwijs, welzijnswerk, gezondheidszorg of vrijwilligerswerk. We gaan ruimte bieden voor experimenten en nieuwe werkwijzen in de uitvoering.

Björn Lugthart

Wethouder sociale zaken (werk & inkomen), zorg & volksgezondheid (SZV).

Hoofdstuk 1 Inleiding

Landelijke visie op armoedebeleid

Door de crisis is de armoede in Nederland toegenomen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meldt dat in 2012 9,4 procent van de Nederlandse huishoudens een inkomen had dat lager was dan de lage-inkomensgrens¹. In 2011 ging dit nog om 8,2 procent.

Onderzoeksbureau Platform31 noemt expliciet de stijging van kinderarmoede. Het risico op armoede en sociale uitsluiting van kinderen nam in de periode 2008 tot 2013 sneller toe dan de algemene armoede in Nederland: van 15,5 procent van de kinderen in 2008 naar 17 procent in 2013

Het kabinet heeft geld vrijgemaakt voor armoedebestrijding. In 2015 en opvolgende jaren zal 100 miljoen euro extra ter beschikking gesteld worden. Dit komt bovenop het geld dat al via het gemeentefonds ter beschikking wordt gesteld voor armoedebestrijding.

Binnen het armoedebeleid definieert het kabinet 2 speerpunten:

1. Armoede onder gezinnen met kinderen dient speciale aandacht te krijgen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het voor kinderen gemakkelijker te maken om lid te worden van sportclubs.
2. Het vroeg signaleren van schulden. Dat moet voorkomen dat mensen dusdanig veel schulden hebben dat het onmogelijk wordt deze af te betalen zonder nieuwe schulden te maken.

Per brief van 2 juli 2015 informeert staatssecretaris Klijnsma de Tweede Kamer over de voortgang en ontwikkeling van het armoede- en schuldenbeleid. Hierin wordt onder andere aangehaald dat gemeenten, samen met maatschappelijke organisaties, een belangrijke rol hebben bij het voorkomen dat kinderen in armoede terecht komen. De Kinderombudsman heeft gemeenten opgeroepen om een kindpakket samen te stellen. Dit pakket bevat tenminste de meest noodzakelijke behoeften voor kinderen, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen (zoals vouchers voor kleding en zwemlessen). Bijna één op de acht gemeenten heeft al een kindpakket geïntroduceerd.

De visie van het college sluit aan bij de speerpunten benoemd door het kabinet. Ook de ervaringen en signalen van de maatschappelijke partners sluiten aan bij de gemeentelijk en landelijke visie op armoedebeleid.

Visie en inzet college op armoedebeleid

Speerpunt van het college is het voorkomen en (duurzaam) bestrijden van armoede.

Armoede belemmert mensen in hun deelname aan de samenleving. Het wegnemen van de armoede- of schuldenproblematiek is de belangrijkste voorwaarde om te kunnen participeren in de samenleving. Werk is de beste weg uit armoede maar voor mensen voor wie dit (nog) niet mogelijk is, is gerichte ondersteuning belangrijk om deelname aan de samenleving te bevorderen.

¹ De inkomensgrens die het CBS gebruikt voor de afbakening van armoede. De lage-inkomensgrens betreft een vast bedrag dat voor alle jaren en alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt.

Door het bestrijden van armoede en schulden een stevige positie te geven binnen de integrale aanpak van de drie decentralisaties (werk, zorg en jeugd) wordt de zelfredzaamheid van de inwoners versterkt.

Door de invoering van de Participatiewet is het noodzakelijk om een nieuwe invulling te geven aan het gemeentelijke armoedebeleid. Categoriale regelingen zijn niet langer toegestaan, met uitzondering van de stadspas en de collectieve zorgverzekering voor minima. Het armoedebeleid moet meer dan ooit afgestemd worden op de individuele vraag.

Wat is armoede, waar zit het precies en hoe pak je het aan?

Om deze vragen te beantwoorden is eind 2014 een nulmeting verricht met de armoedemonitor en inkomenseffectrapportage. Deze rapportages zijn opgesteld door bureau KWIZ uit Groningen². De armoedemonitor beschrijft de doelgroep voor het lokale armoedebeleid en gaat in op het gebruik en bereik van gemeentelijke inkomensondersteunende voorzieningen. De inkomenseffectrapportage biedt inzicht in de mate waarin het lokale armoedebeleid een bijdrage levert aan de financiële positie van minimahuishoudens.

Begin 2018 worden de resultaten en effecten van het armoedebeleid opnieuw gemeten en afgezet tegen de resultaten uit 2014. In bijlage 1 is een SWOT-analyse opgenomen die de huidige situatie en uitgangspunten in Rijswijk laat zien.

De vorming van nieuw gemeentelijk armoedebeleid

De bestuurlijke opdracht voor het nieuwe armoedebeleid is vastgelegd in het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma. Daarnaast is hierin opgenomen dat beleid interactief wordt opgesteld. De aftrap van deze nieuwe aanpak is gegeven met de Stadsconferentie armoede. Een vervolg was de startnotitie armoedebeleid die in februari 2015 door de raad is vastgesteld.

In deze kadernota wordt de koers en de oplossingsrichting van het armoedebeleid voor de jaren 2016-2020 gegeven. De kadernota wordt na vaststelling door de gemeenteraad uitgewerkt in een actieplan met concrete maatregelen voor het armoedebeleid vanaf 2016. Uiteraard worden de maatschappelijke partners bij deze uitwerking betrokken.

In hoofdstuk drie worden de huidige ontwikkelingen in het sociaal domein, die van invloed zijn op het armoedebeleid geschetst. In hoofdstuk vier komen de doelstellingen en de verwachte effecten van het vernieuwde armoedebeleid aan bod. In hoofdstuk vijf wordt ingegaan op de oplossingsrichtingen en de vorm rondom het armoedebeleid.

² KWIZ is een onderzoeks- en adviesbureau met als missie het vergroten van de maatschappelijke participatie van inwoners door organisaties te helpen voorzieningen effectief in te zetten.

Hoofdstuk 2

Opbrengsten stadsconferentie en enquête

2.1 Inleiding

Op maandag 2 maart 2015 vond de Stadsconferentie Armoede plaats. De Stadsconferentie heeft de bouwstenen voor deze kadernota geboden. Tijdens de stadsconferentie is met de maatschappelijke partners gestart om de armoedeproblematiek en de doelgroepen scherp te stellen en zijn ideeën uitgewisseld om tot oplossingsrichtingen te komen om met elkaar de armoede in Rijswijk tegen te gaan.

2.2 stadsconferentie: definitie armoede

Een belangrijke uitkomst van de stadsconferentie is dat we voortaan spreken over armoedebelid in plaats van minimageleid. Armoede komt immers al lang niet meer alleen bij minimagezinnen voor, iedereen kan er in meer of mindere mate mee te maken krijgen. Armoede kan iedereen treffen ongeacht hoe rijk je bent of hoe groot je sociale netwerk is.

Binnen het armoedebelid is het streven te komen tot een integrale aanpak waarbij we zoveel mogelijk een beroep doen op ieders eigen kracht en verantwoordelijkheid.

Tijdens de stadsconferentie is een gezamenlijk gedragen definitie van armoede opgesteld:

Je hebt structureel of tijdelijk niet voldoende middelen – sociaal of financieel – en/of je hebt niet het (geestelijk en/of lichamelijk) vermogen om mee te doen in de maatschappij volgens de huidige standaard van onze samenleving.

In beleidsregels en richtlijnen moet worden uitgewerkt wat wordt verstaan onder “tijdelijk”. Er moet een periode afgebakend worden, het kan immers niet de bedoeling zijn om iedereen die aan het einde van de maand geld tekort komt te scharen onder de doelgroep van het armoedebelid. Wat een goede afbakening is zal mede in overleg met de maatschappelijke partners worden uitgewerkt.

Problematische schulden vallen onder deze definitie en daarom is schuldenproblematiek een onderdeel van de uitwerking van deze nota.

Bij de definitie van armoede is van oudsher het belangrijkste onderdeel het ontbreken van financiële middelen. Bij bovenstaande definitie van armoede is daarnaast ook rekening gehouden met sociale armoede. Het niet kunnen meedoen in de maatschappij wordt immers niet alleen veroorzaakt door het ontbreken van financiële middelen. Voor mensen die in een sociaal isolement verkeren kan het om verschillende redenen moeilijk zijn hier uit te komen. Tijdens de stadsconferentie is aangegeven dat hier ook voor de gemeente en de maatschappelijke partners een rol is weggelegd in het kader van armoedebestrijding.

2.3 Resultaten vragenlijst doelgroep

Voor het opstellen van de kadernota en de uitwerking van het nieuwe armoedebeleid wordt gebruik gemaakt van de input van de maatschappelijke partners en inwoners van Rijswijk uit de doelgroep. Om hun input te verkrijgen is een vragenlijst opgesteld die inwoners van Rijswijk vraagt naar hun ervaringen met diverse regelingen van de gemeente Rijswijk. Middels de vragenlijst is in beeld gebracht of Rijswijkse huishoudens met een laag inkomen alle regelingen kennen, of ze er gebruik van maken en of ze ook tegemoet komen aan de behoeftes van de deze huishoudens.

De resultaten van de enquête zijn verwerkt in een rapportage. Deze rapportage is als bijlage 2 bijgevoegd. Onderstaand de belangrijkste uitkomsten.

2.4 Enquête: opbrengsten en samenvatting

De belangrijkste constatering voor wat betreft de minimaregelingen zijn:

1. Van de minimaregelingen die de gemeente aanbiedt maken de meeste respondenten gebruik van de bijstand, de kwijschelding en de Ooievaarspas.
2. Het geld dat men van deze regelingen ontvangt wordt voornamelijk uitgegeven aan eerste levensbehoeften zoals dagelijkse boodschappen en medische kosten.
3. De regelingen helpen daarnaast voornamelijk om kinderen mee te laten doen op school en aan diverse activiteiten. Voor 4 op de 10 respondenten helpt de bijdrage hen om andere mensen te ontmoeten en om zelf mee te doen aan culturele/vrije tijdsactiviteiten.
4. Niet alle respondenten maken gebruik van een of meerdere regelingen. De meest genoemde reden hiervoor is de gedachte dat ze er niet voor in aanmerking komen door een te hoog inkomen.

De belangrijkste constatering voor wat betreft de participatiemogelijkheden van onze inwoners zijn:

1. 13 procent van de respondenten maakt gebruik van een participatieplaats en 11 procent van de Wmo. Twee derde maakt van geen enkele participatie bevorderende voorziening gebruik.
2. Degenen die wel van een dergelijke voorziening gebruikmaken geven aan dat deze voorziening hen voornamelijk helpt om andere mensen te ontmoeten (73 procent) en om lichamelijk en geestelijk actief te blijven (64 procent).
3. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan volledig of gedeeltelijk bekend te zijn met de wijzigingen die de Participatiewet voor hun persoonlijke situatie meebrengt.
4. 39 procent heeft wel eens hulp ontvangen van het Rijswijks Werk Centrum en 24 procent van het UWV.
5. 41 procent vindt dat ze onvoldoende (tussen de 1 en de 5) kunnen participeren. 29 procent kan goed participeren: zij geven een cijfer van 8 of hoger.
6. Drempels om te kunnen participeren zijn voornamelijk een slechte gezondheid en weinig geld.
7. De meeste respondenten bezoeken regelmatig vrienden, familie of burens.
8. Ruim de helft van de respondenten geeft aan dat ze redelijk tot goed in staat zijn andere mensen te helpen. Drempels waardoor respondenten juist niet goed in staat zijn om anderen te helpen zijn voornamelijk een slechte gezondheid en geen geld.
9. De meeste respondenten hebben een redelijk sociaal netwerk. Een derde geeft aan weinig tot geen mensen te kennen om op terug te vallen of volledig op te vertrouwen.

Hoofdstuk 3 Armoedebelid in Rijswijk

3.1 Inkomenspositie Rijswijkse minimahuishoudens

In onderstaande tabel is de inkomenseffectrapportage opgenomen die laat zien hoe het gesteld is met de vrije bestedingen van Rijswijkse minimahuishoudens.

Huishoudtype	100 % Wsm	110 % Wsm	120 % Wsm	> 3 jaar 100 % Wsm
Alleenstaande (jonger dan 65)				
Exclusief gemeente	-134	-105	-24	-134
Inclusief gemeente	-59	-69	-19	-28
Alleenstaande ouder, 2 kinderen				
Exclusief gemeente	-185	120	196	-185
Inclusief gemeente	-33	211	210	6
Meerpersoons zonder kinderen				
Exclusief gemeente	-245	-223	-169	-245
Inclusief gemeente	-117	-151	-160	-73
Meerpersoons, 2 kinderen				
Exclusief gemeente	-418	-335	-312	-418
Inclusief gemeente	-230	-208	-293	-186
Alleenstaande (ouder dan 65)				
Exclusief gemeente	-35	27	130	-35
Inclusief gemeente	62	83	135	62
Meerpersoons (ouder dan 65)				
Exclusief gemeente	-150	-53	75	-150
Inclusief gemeente	-1	39	85	-1

In grote lijnen laat deze tabel zien dat bijna elk huishouden in Rijswijk met een laag inkomen maandelijks geld tekort komt ondanks landelijk en gemeentelijk minimabeleid. Bij het bepalen van de gemeentelijke bijdrage is er van uit gegaan dat het huishouden van alle voor hun bestemde regelingen gebruik maakt.

Meerpersoonshuishoudens met kinderen komen iedere maand het meeste tekort. Alleenstaande ouders met kinderen hebben het meeste te besteden.

Een uitgebreide toelichting bij bovenstaande tabel wordt gegeven in bijlage 3.

3.2 Armoedebelid voor de invoering van de Participatiewet

Tot 1 januari 2015 kende de gemeente Rijswijk een minimabeleid dat voor een belangrijk deel bestond uit gemeentelijke inkomensregelingen binnen de wettelijke kaders van de Wet werk en bijstand (per 1 januari 2015 de Participatiewet). In Rijswijk werd tot en met 2014 uitvoering gegeven aan de volgende regelingen voor minima:

- Individuele bijzondere bijstand
- Langdurigheidstoelage
- Kwijtschelding gemeentelijke heffingen
- Collectieve aanvullende zorgverzekering
- Ooievaarspas

- Schoolkostenregeling (categoriale bijstand)
- Regeling sportkleding voor kinderen (categoriale bijstand)
- Computerregeling (categoriale bijstand)
- Categoriale bijstand voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten

Met het opstellen van de armoedemonitor en inkomenseffectrapportage is inzichtelijk geworden wat de kwetsbare groepen zijn in Rijswijk en wat het effect is van het armoedebeleid op het besteedbaar inkomen van de doelgroep. Deze bevindingen worden (mede) gebruikt om het nieuwe armoedebeleid vorm te geven.

3.2.1 Schuldhulpverlening

Preventie van schulden is essentieel. In 2015 heeft de gemeente haar aanpak voor schuldhulpverlening aangepast. De nadruk is meer komen te liggen op preventie en een integrale benadering van de schuldenproblematiek. Dit heeft ertoe geleid dat de zogenoemde 2de fase (het traject waarin schuldhulpverlening minnelijk afspraken wil maken met schuldeisers) van de schulddienstverlening is uitbesteed, waarmee ruimte is ontstaan om preventiever te werken.

Kerndoel van schuldhulpverlening is problematische schulden door een integrale aanpak zoveel mogelijk te voorkomen, en daarmee te voorkomen dat schulden een belemmering vormen voor volwaardige deelname aan de samenleving. De doelstelling draait om het hanteerbaar maken van schulden en beheersbaar houden van schulden. Een schuldenvrije toekomst is daarbij niet voor iedereen haalbaar. Het uitgangspunt voor schuldhulpverlening is het bevorderen van de verantwoordelijkheid, kracht en creativiteit van de inwoners zelf. Deze dienstverlening is zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Wij streven ernaar om ieder inwoner die financiële problemen heeft passende hulpverlening aan te bieden. Afhankelijk van de situatie bieden we diverse dienstverlening aan, in de vorm van een schuldenregeling, budgetbeheer of een doorverwijzing naar een bewindvoerder of een combinatie van meerdere vormen van hulpverlening.

3.3. Conclusies vanuit armoedemonitor en inkomenseffectrapportage

1. Echtparen met kinderen hebben het minst te besteden en komen maandelijks geld tekort. Deze gezinnen verdienen aandacht om te voorkomen dat zij in een schuldsituatie terecht komen en kinderen niet worden buitengesloten ten opzichte van hun leeftijdsgenootjes
2. Met name meerpersoonshuishoudens met kinderen komen maandelijks geld tekort om volwaardig te kunnen participeren (ondanks gemeentelijke en landelijke regelingen voor inkomensondersteuning).
3. In het Rijswijkse minimabeleid is veel aandacht uitgegaan naar de inkomenspositie van alleenstaande ouders. Veel gemeentelijke regelingen waren op deze doelgroep gericht waardoor deze groep rond kon komen.

3.3.1 aanbevelingen vanuit armoedemonitor en inkomenseffectrapportage

1. Een groep die specifieke aandacht behoeft is de groep chronisch zieken en gehandicapten. Tot de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 konden zij gebruik maken van categoriale bijstand. Daarnaast zijn de Wtcg (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten) en CER (compensatieregeling eigen risico) afgeschaft waardoor de financiële positie van deze groep (mogelijk) onder druk is komen te staan. Om te bepalen hoe we deze

groep in Rijswijk het beste kunnen ondersteunen, heeft KWIZ aanvullend onderzoek verricht specifiek voor deze groep. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in bijlage 4.

2. Uit de armoedemonitor is gebleken dat het bereik van een aantal regelingen verbeterd kan worden.

3.4 Wijzigingen in armoedebeleid door de Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Daardoor zijn categoriale regelingen niet langer toegestaan. Een uitzondering hierop geldt voor de stadspas en de collectieve zorgverzekering. Binnen de Participatiewet geldt dat de persoonlijke situatie van de individuele aanvrager als uitgangspunt genomen dient te worden.

Een aantal regelingen zijn in 2015 voortgezet volgens de regels van de Participatiewet, namelijk:

- Individuele bijzondere bijstand
- Individuele inkomenstoeslag
- Kwijtschelding gemeentelijke heffingen
- Collectieve zorgverzekering
- Ooievaarspas

Een groot deel van 2015 is gebruikt om kaders voor nieuw armoedebeleid te ontwikkelen mede in samenwerking met maatschappelijke partners.

Vooruitlopend op het nieuwe armoedebeleid zijn een aantal maatregelen getroffen:

1. Voor gezinnen met kinderen zijn in het voorjaar van 2015 afspraken gemaakt met Stichting Leergeld Den Haag. Zij hebben voor het schooljaar 2015/2016 (eenmalig) de schoolkostenregeling uitgevoerd voor Rijswijkse schoolkinderen³ met een Ooievaarspas.
2. Eind 2014 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor de collectieve zorgverzekering, waardoor vanaf 2015 gekozen kan worden uit 2 collectieve ziektekostenverzekeringen (Zorg & Zekerheid en Menzis).
3. De toegang tot de collectieve zorgverzekering is verruimd door de inkomensgrens van 110% naar 130% te verhogen.

De waarde van de schoolspullenpas is € 50 voor leerlingen in het basisonderwijs, € 150 voor kinderen in het voortgezet onderwijs/MBO-BOL en € 300 voor kinderen in de brugklas.

Begin augustus 2015 was aan ongeveer 400 Rijswijkse kinderen een schoolspullenpas verstrekt. Met een totale doelgroep van 576 kinderen is dit een bereik van bijna 70%. Uit de inkomenseffectrapportage blijkt dat het bereik van regelingen voor schoolgaande kinderen in Rijswijk in 2014 43% was. Het bereik van de schoolspullenpas is hiermee hoger en voorziet in een behoefte.

³ Kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar op basis- of voortgezet onderwijs of die een MBO-BOL opleiding volgen

3.5 Doelgroepen binnen het armoedebeleid

Tijdens de stadsconferentie armoede is ook een definitie opgesteld voor de doelgroep van het armoedebeleid:

De doelgroepen hebben gemeen dat ze sociaal kwetsbaar zijn en/of weinig perspectief hebben op korte en/of lange termijn.

Tijdens de uitwerking van deze nota werd duidelijk dat deze definitie in de volle breedte niet werkbaar is. Voor de uitvoerbaarheid van het nieuwe armoedebeleid is het van belang om een (meer) afgebakende definitie te hanteren. Onderstaand wordt uitgewerkt hoe we tot deze definitie komen.

Inkomensgrenzen

In de Wet werk en bijstand, is het gebruikelijk geweest om armoede- en/of minimabeleid af te bakenen aan de hand van inkomensgrenzen. Er werden vele grenzen van het inkomen gehanteerd voor de toegang tot regelingen, 100%, 110%, 125% en 130%. Daarnaast waren er een aantal specifieke groepen benoemd in het kader van de categoriale bijstand (gezinnen met schoolgaande kinderen, chronisch zieken en gehandicapten en ouderen).

Bij het hanteren van inkomensgrenzen kunnen er mensen buiten de boot vallen die een inkomen hebben dat net hoger is dan of schommelend is op de inkomensgrens. Hierdoor kan een armoedeval⁴ optreden. Denk bijvoorbeeld aan werkenden net boven het WML⁵ of zelfstandigen.

Ondanks dat inkomensgrenzen nadelen met zich mee brengen wordt voorgesteld om voor het gemeentelijk armoedebeleid inkomensgrenzen te laten bestaan. In alle situaties maatwerk leveren is namelijk onuitvoerbaar.

Voor zzp-ers en zelfstandigen zullen richtlijnen met betrekking tot de het bepalen van de inkomensnorm worden opgesteld, zodat kan worden bepaald of zij onder de armoederegelingen (130% norm) vallen.

Door het invoeren van een inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum⁶, treedt een eventuele armoedeval in de meeste gevallen niet op bij werkaanvaarding vanuit een uitkeringssituatie. Bij werkaanvaarding vanuit een bijstandssituatie zal het inkomen namelijk meestal

⁴ Armoedeval is het verschijnsel dat mensen die in (relatieve) armoede verkeren nauwelijks mogelijkheden hebben hun maatschappelijke situatie te verbeteren.

Gezinnen met een laag inkomen kunnen hun financiële positie door arbeidsinspanning nauwelijks verbeteren, omdat extra (loon)inkomen grotendeels teniet gedaan wordt door heffingen en het wegvallen van tegemoetkomingen voor huishoudens op of vlak boven het sociaal minimum.

⁵ Wettelijk minimumloon: het loon dat werkgevers minimaal moeten betalen als zij werknemers in dienst nemen. Het wettelijk minimumloon geldt voor werknemers vanaf 23 jaar, jongeren ontvangen lagere minimumbedragen.

⁶ Sociaal minimum: het bedrag dat nodig is om in het levensonderhoud te kunnen voorzien. Dit bedrag is gelijk aan de geldende bijstandsnorm en lager dan het wettelijk minimumloon.

niet boven de 130% van het sociaal minimum uitkomen. In dat geval blijven aanvullend op het inkomen diverse gemeentelijke regelingen en voorzieningen toegankelijk. Werkaanvaarding vanuit de uitkering wordt hiermee gestimuleerd en blijft aantrekkelijk. Bij een inkomen hoger dan 130% van het sociaal minimum wordt er van uit gegaan dat een huishouden in staat moet zijn financieel rond te komen zonder aanvullende gemeentelijke regelingen en voorzieningen.

De inkomensgrens van 130% geldt voor gemeentelijke regelingen in het kader van armoedebeleid⁷. Het uitgangspunt is de regelingen die bijdragen aan participatie in de samenleving, in natura te verstrekken. Alle regelingen binnen het armoedebeleid waar op dit moment uitvoering aan wordt gegeven (bijvoorbeeld de schoolspullenpas en de collectieve zorgverzekering) hebben een inkomensgrens van 130%.

Voorgesteld wordt:

De inkomensgrens voor het Rijswijkse armoedebeleid te stellen op 130% van het sociaal minimum

3.6 Nieuwe groepen en thema's binnen het armoedebeleid

In aanvulling op het afbakenen van de toegang tot de regelingen middels inkomensgrenzen wordt voorgesteld specifieke groepen of thema's te benoemen en daar een (tijdelijke) regeling voor te treffen. De gemeente kan daardoor gericht sturen op specifieke doelgroepen, resultaten en effecten en kan regelingen gebruiken om gedrag te stimuleren.

Aanpak

Na de start van het nieuwe armoedebeleid wil de gemeente actief in gesprek blijven met mensen uit de doelgroep en maatschappelijke partners. Hiermee zorgen we ervoor dat de gemeentelijke regelingen aan blijven sluiten bij de behoeften. Voor elke doelgroep kan een ander aanbod geboden worden die het vergroten van de (financiële) zelfredzaamheid en de kans op meedoen in de samenleving stimuleert.

Uit eerdere ervaringen hebben we geconcludeerd dat we de doelgroep jeugd op een andere manier moeten betrekken. Hierop zullen we dan ook inzetten. Met betrekking tot de jeugd is het bijvoorbeeld belangrijk samenwerking te zoeken met de scholen. Scholen merken dat sommige leerlingen niet in staat zijn mee te doen met hun leeftijdgenoten, maar zijn niet (volledig) op de hoogte van de mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning. Om ouders beter te kunnen bereiken kan samenwerking gezocht worden met bijvoorbeeld maatschappelijk werk, woningbouwverenigingen en ouderenbonden.

⁷ Deze inkomensgrens geldt niet voor de kwijschelding van de gemeentelijke heffingen, aangezien de gemeente bij kwijschelding rekening moet houden met de leidraad invordering. Deze beleidsregel van het ministerie van Financiën is de basisregeling voor de gemeentelijke kwijschelding.

Maatwerk

Als sluitstuk moet in uitzonderlijke situaties maatwerk aan mensen geleverd worden. Hierbij wordt er per individu beoordeeld of er bepaalde voorzieningen noodzakelijk zijn. Met individueel maatwerk is het resultaat waarschijnlijk het grootst.

Voorgesteld wordt om bij de uitwerking van de kadernota te werken met een combinatie van doelgroepen en individueel maatwerk. Bepaalde regelingen kunnen we collectief aanbieden voor de totale doelgroep, andere voor specifieke doelgroepen of op basis van thema's. Aanvullend kunnen we op individueel niveau maatwerk bieden daar waar nodig.

Het Rijswijkse armoedebeleid wordt ingericht op basis van een combinatie van doelgroepen aanpak, collectieve voorzieningen en maatwerk.

Hoofdstuk 4 Gewenst effect Rijswijks armoedebeleid

4.1 Gewenste maatschappelijke effecten

Het college is van mening dat het doel van deze kadernota armoedebeleid is om te komen tot effectieve(re) duurzame armoedebestrijding. Dit algemene doel is vertaald, mede door de interactieve voorbereiding en de armoedemonitor, in concreet te behalen maatschappelijke effecten:

- Alle Rijswijkse kinderen kunnen meedoen met leeftijdsgenootjes en zetten we met stip op één!;
- Alle inwoners van Rijswijk kunnen meedoen aan de samenleving, met extra aandacht voor inwoners die beperkt worden door een chronische ziekte of handicap;

Om bovenstaande maatschappelijke effecten te bereiken zal zoveel mogelijk gewerkt worden met voorzieningen in natura. Bij een voorziening in natura worden aangevraagde goederen of diensten rechtstreeks geleverd. Ouders en kinderen zijn er bij gebaat rechtstreeks de voorziening te krijgen die zij nodig hebben. In situaties waarin sprake is van een problematische financiële situatie kan daardoor de geldelijke verstrekking niet gebruikt worden voor een ander doel dan waar het voor bestemd is.

4.2 Resultaten

Eind 2014 is onderzoek verricht naar het armoedebeleid van de gemeente Rijswijk, de uitkomsten daarvan is de nulmeting, Begin 2018 wordt het armoedebeleid opnieuw onderzocht en worden de effecten van het nieuwe armoedebeleid opnieuw gemeten. De doelstellingen zijn:

- Het aantal kinderen uit gezinnen met een laag inkomen dat gebruik maakt van voorzieningen die maatschappelijke participatie bevorderen is met tenminste 30% toegenomen In 2018
- Het aantal mensen dat niet kan participeren door gebrek aan financiële middelen is met 20% afgenomen;

Hoofdstuk 5 Oplossingsrichtingen voor het nieuwe armoedebelid

In dit hoofdstuk zijn de oplossingsrichtingen opgenomen die worden opgepakt, uitgewerkt en ingezet. Hierbij maken wij onderscheid in:

- Ondersteuning in Natura (paragraaf 5.1)
- Maatwerk (paragraaf 5.2)
- Preventie en voorlichting (paragraaf 5.3)
- Krachtenbundeling (paragraaf 5.4)

Deze oplossingsrichtingen vergen de komende jaren de nodige uitwerking en onderhoud. Samen met de stad willen we aan de uitwerking vorm blijven geven. Daarom zullen we in navolging op de stadsconferentie armoede een armoedepact sluiten met de betrokken maatschappelijke organisaties, zodat we de armoedeaanpak hoog op onze agenda houden, wij elkaar blijven versterken en we inzetten op een groeimodel met ruimte voor aanvullingen. Een goed voorbeeld van onderlinge versterking is de afstemming die de gemeente heeft met de voedselbank.

5.1 Ondersteuning in natura

In deze kadernota is het uitgangspunt dat bij voorzieningen niet (langer) wordt gesproken van een inkomensbijdrage (zoals bijvoorbeeld de categoriale bijstand). Het uitgangspunt is ondersteuning bieden in de vorm van voorzieningen in natura. Deze voorzieningen maken het mogelijk te participeren in de samenleving en daarnaast de regie te krijgen en te behouden met betrekking tot de financiën. Voorzieningen in natura zijn effectief, omdat zij worden besteed aan en ingezet voor het doel waarvoor zij bestemd zijn. Dit is niet altijd het geval bij ondersteuning in geld. Voorzieningen in natura kunnen bijdragen in het bestrijden van armoede, mits ze voldoende bekend zijn bij de doelgroep of signaleerders.

Bij de uitwerking van deze kadernota wordt bepaald welke voorzieningen in natura ingezet gaan worden voor de doelgroep van het armoedebelid. In 2016 zullen in elk geval de volgende voorzieningen worden onderzocht, voortgezet of aangeboden.

A. Schuldhulpverlening

Problematische schulden moeten voorkomen worden. De schuldhulpverlening moet geïntensiveerd worden en daarnaast zal er meer aandacht moeten zijn voor preventie. De doelstelling is dat schuldenproblematiek de participatie van inwoners zo min mogelijk in de weg staat. Het afgelopen jaar is hier een start mee gemaakt. Op basis van de evaluatie eind 2015 kan dit beleid voortgezet of aangescherpt worden.

Een mooi voorbeeld van samenwerking op het gebied van preventie is het **voorkomen van betalingsachterstanden bij woonlasten**. We willen voorkomen dat huishoudens in betalingsproblemen raken en hun woonlasten niet meer kunnen betalen. Vroegsignalering en het aanpakken van betalings-problematiek is daarbij van belang. Omdat de problematiek zich vooral concentreert in de lage inkomensgroepen wordt samen met de woningcorporaties gekeken hoe dit vroegtijdig opgemerkt kan worden en wat er moet gebeuren om deze mensen te begeleiden. Ook zijn er kansen door coaching van huishoudens door samenwerking tussen woningcorporaties en de sociaal wijkteams.

B. Kindpakket

Speciaal voor kinderen die opgroeien in armoede wordt een Rijswijks kindpakket samengesteld. In 2015 is dit gedeeltelijk gedaan door het inrichten van de “Schoolspullenpas” van Stichting Leergeld.

Een kindpakket is een pakket dat kinderen in armoede voorziet van tenminste de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen in de samenleving. Een kindpakket is bedoeld voor kinderen tot achttien jaar die opgroeien in een huishouden met een besteedbaar inkomen onder de norm van 130 procent van het sociale minimum. Het Rijswijkse kindpakket wordt passend gemaakt binnen het brede palet van armoederegelingen voor kinderen.

In 2016 krijgt het kindpakket definitief vorm, waarbij wordt onderzocht op welke wijze de samenstelling van regelingen in het kindpakket bijdragen aan een hogere participatiegraad van kinderen.

Bij de verdere inrichting van het kindpakket zal de doelgroep worden uitgebreid met kinderen uit gezinnen in een schuldhulpverleningstraject. Daarnaast zal onderzocht worden hoe het kindpakket toegankelijk gemaakt kan worden voor kinderen van ZZP-ers of (kleine) zelfstandigen.

C. Collectieve aanvullende zorgverzekering

Zorgkosten zijn een flinke uitgavenpost voor mensen met een laag inkomen. Deze groep bespaart vaak noodgedwongen op de aanvullende ziektekostenverzekering en zijn dan niet verzekerd, met als gevolg dat er hogere uitgaven zijn.

De rijksmiddelen, die met het afschaffen van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en Compensatieregeling eigen risico (CER) vrijvallen, zijn na toepassing van een korting, overgeheveld naar de gemeenten. De regering wil naar een vorm van ondersteuning die beter is toegesneden op de persoonlijke situatie van inwoners, door een combinatie van de fiscale regeling specifieke zorgkosten en gemeentelijk maatwerk voor de ondersteuning van mensen met een chronische ziekte en/of handicap.

In 2015 is het aanbod van de collectieve zorgverzekering uitgebreid door deelnemers voortaan de keuze te bieden uit één van de twee geselecteerde zorgverzekeraars (Zorg en Zekerheid of Menzis). Daarnaast is de doelgroep vergroot door het verhogen van de inkomensgrens van 110% naar 130%. Door deze 2 aanpassingen is het aantal deelnemers aan de collectieve zorgverzekering toegenomen, maar het gebruik van de regeling kan nog verder verbeterd worden.

In 2016 wordt de collectieve zorgverzekering als voorziening in natura voortgezet. De bijdrage van de gemeente gaat rechtsreeks naar de zorgverzekeraar. De doelgroep krijgt daar een aanvullende verzekering voor terug. In samenwerking met de verzekeraars en in regionaal verband wordt gewerkt aan duidelijke en effectieve communicatie zodat het bereik van de regeling verbeterd kan worden.

In 2016 wordt onderzocht of m.i.v. 2017 de doelgroep uitgebreid kan worden met mensen die door omstandigheden niet deel kunnen of willen nemen aan deze collectieve zorgverzekering. Het afsluiten van een aanvullende verzekering wordt hierdoor dan ook financieel haalbaar voor mensen die vanwege specifieke vergoedingen of betalingsachterstanden niet kunnen overstappen naar een andere zorgverzekeraar. Ook wordt onderzocht of voor de doelgroep (een gedeelte van) het eigen risico kan worden gecompenseerd. Dit vanwege het wegvallen van de rijksregelingen Wtcg en CER.

D. Ooievaarspas (o.a. gratis sporten voor kinderen)

De Ooievaarspas wordt vooralsnog in 2016 voortgezet. De gemeente Den Haag werkt momenteel aan het inzichtelijk maken van de effectiviteit van deze pas. Als blijkt dat de Ooievaarspas niet effectief is, of de effectiviteit niet inzichtelijk gemaakt kan worden, wordt deelname aan de ooievaarspas beëindigd en zal onderzoek gedaan worden naar alternatieven.

E. Eigen bijdrage Wmo

De individuele Wmo-voorzieningen moeten ook voor de laagste inkomensgroepen beschikbaar zijn. Deze voorzieningen zijn noodzakelijk voor onze inwoners om te kunnen participeren in de samenleving. Voor de Wmo-voorzieningen wordt nu een eigen bijdrage gevraagd, die niet beperkend mag werken in de financiële mogelijkheid van onze inwoners om te participeren. Er vindt dan een verschuiving plaats van een fysieke/psychische beperking naar een financiële beperking. In 2016 wordt onderzocht of een eigen bijdrage in het sociaal domein zo op te leggen, dat de doelstelling van het armoedebeleid hierdoor niet beperkt wordt.

F. Kwijtscheldingen (gemeentelijke) belastingen

De wet schrijft voor dat gemeenten tot gemeentelijke belastingen mogen kwijtschelden aan inwoners tot en met 100 % van het wettelijk sociaal minimum. In Rijswijk zullen we kwijtschelding van gemeentelijke belastingen doorzetten. Het Hoogheemraadschap kent deze regeling ook voor haar ingezetenen. Hier staat de regeling ter discussie.

Uitgangspunt is voorzieningen in het kader van armoedebestrijding aan te bieden als voorzieningen in natura.

5.2 Maatwerk

Zoals gesteld in paragraaf 3.6 is maatwerk het sluitstuk van het armoedebelaid en aanvullend of vervangend voor een combinatie van de eerder genoemde regelingen.

5.3 Preventie en voorlichting

Preventie, het voorkomen van armoede, is in het hele armoedebelaid verweven. Bijvoorbeeld vroegsignalering, zelfredzaamheid, grotere deelname aan de maatschappij: interventies op deze terreinen werken alle preventief.

Het doel van preventie:

1. Het verstrekken van informatie en advies. Dit is bedoeld om te voorkomen dat mensen schulden maken die ze niet kunnen terugbetalen én om te leren signalen op te pikken dat er ergens een financieel probleem is of kan ontstaan.
2. Het vroegtijdig signaleren van een mogelijk financieel probleem. Hierbij is sprake van een betalingsachterstand en daarmee een mogelijk financieel probleem. Door actie te ondernemen kan erger worden voorkomen.
3. Vergroten van eigen kracht, doordat inwoners zelf competenties hebben aangeleverd om met het besteedbaar inkomen uit te komen. Komen inwoners minder snel in de problemen.

In bijlage 6 zijn enkele voorbeelden van preventie-activiteiten opgenomen.

5.4 Krachtenbundeling

Tijdens de stadsconferentie werd geconstateerd dat het voor maatschappelijke partners en de gemeente van belang is om krachten te bundelen. De doelstellingen zijn gelijk en toch probeert iedere organisatie op eigen wijze haar doelgroep te helpen.

De maatschappelijke partners hebben aangegeven betrokken te willen zijn bij de totstandkoming van de kadernota en de uitwerking daarvan in een actieplan. Concreet is het voorstel om een armoedepact te sluiten. Een Armoedepact verbindt verschillende organisaties die zich bezig houden met het bestrijden van armoede in Rijswijk. Als Rijswijkse organisaties gaan we aan de slag met het opzetten, uitvoeren van een gezamenlijk actieprogramma gericht op de voorkoming en bestrijding van armoede. Van kwetsbaar naar weerbaar! Armoede raakt ons allemaal.

De volgende maatregelen worden uitgewerkt in een actieplan om inhoud te geven aan krachtenbundeling:

- Het totale aanbod van regelingen en voorzieningen van gemeente en maatschappelijke partners met betrekking tot armoede en participatie wordt in kaart gebracht;
- Er worden afspraken gemaakt over het up-to-date houden van de informatie. Wie (binnen gemeente en maatschappelijke organisaties) bewaakt de juistheid van de informatie en wie zorgt voor aanpassing van de informatie als dit nodig is?;
- Er worden communicatiemiddelen ontwikkeld waarmee de doelgroep geïnformeerd wordt over het totale aanbod van regelingen en voorzieningen in Rijswijk (bijv. informatiepakket op maat of KANS kaart);
- Maatschappelijke partners vervullen een rol bij het afhandelen van aanvragen voor bepaalde (gemeentelijke) regelingen en voorzieningen

Hoofdstuk 6 Financieel beeld

Ten behoeve van het intensiveren van het armoede- en schuldenbeleid heeft het Rijk extra financiële middelen beschikbaar gesteld met het verzoek deze middelen zo gericht mogelijk in te zetten voor het doel waarvoor ze bestemd zijn. Deze middelen bedragen met ingang van het jaar 2015 structureel € 288.000,-- en worden ingezet ter uitvoering van dit beleid.

Daarnaast heeft de gemeente vanwege het vervallen van de rijksregelingen WTCG en CER structurele middelen gekregen die voor de komende jaren begroot zijn op € 510.000 per jaar. De kosten die voortvloeien uit het nieuwe armoedebelief kunnen gefinancierd worden uit deze middelen.

In totaliteit is er in het jaar 2016 voor een totaalbedrag van € 3.989.000 aan uitgaven geraamd (incl. doorbelasting)

Onderstaande tabel geeft een nader inzicht in de verhouding van de kostenverdeling per kostensoort

Kostensoort	% t.o.v. de totale geraamde uitgaven 2016
Bijzondere bijstand, leenbijstand en collectieve aanvullende ziektekostenverzekering	41 %
Kwijtscheldingen van gemeentelijke heffingen	19 %
Schuldhulpverlening	17 %
Individuele inkomenstoeslag	6 %
Communicatie en adviesraad	5 %
Kinderopvang	4 %
Sociaal Fonds en Ooievaarspassen	4 %
Maatschappelijke participatie van kinderen	4 %
Totaal:	100 %

Hoofdstuk 7 Vervolgtraject: nadere uitwerking en uitvoering

In deze kadernota zijn de uitgangspunten voor het nieuwe armoedebeleid vanaf 2016 opgenomen. Deze uitgangspunten worden vertaald in concrete oplossingen en maatregelen.

Het armoedebeleid dat nu voorligt bevat veel ambities. We willen ruimte houden om in te spelen op ontwikkelingen en vragen die er zijn vanuit onze inwoners en maatschappelijke organisaties. We zien het armoedebeleid als een groeimodel, waarin ruimte is voor innovatie en aanvullingen.

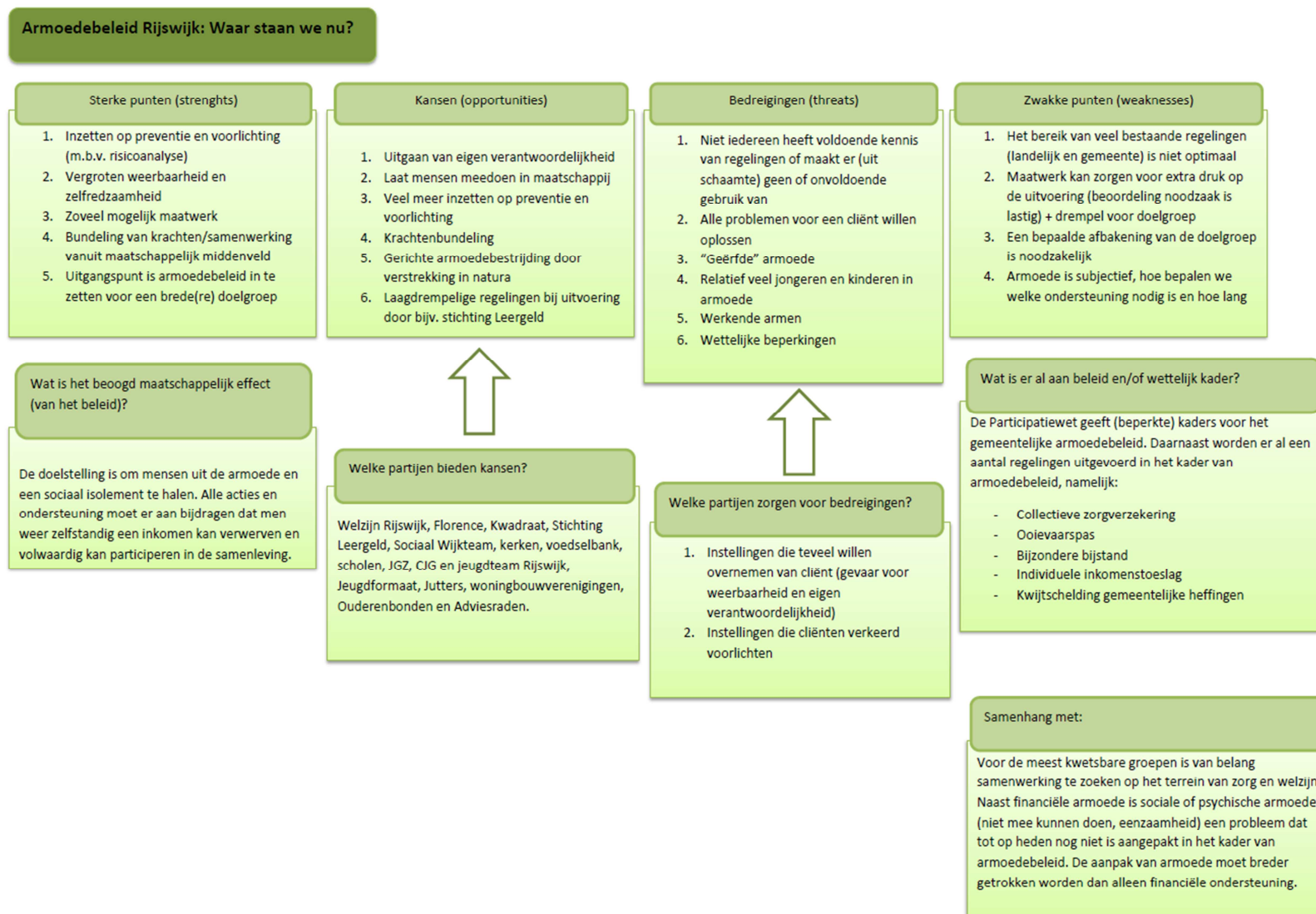
Onderstaand worden de uitgangspunten en voorstellen voor het nieuwe armoedebeleid genoemd:

- **De definitie van armoede binnen de gemeente Rijswijk is als volgt: Je hebt structureel of tijdelijk niet voldoende middelen – sociaal of financieel – en/of je hebt niet het (geestelijk en/of lichamelijk) vermogen om mee te doen in de maatschappij volgens de huidige standaard van onze samenleving.**
- **De doelgroepen van het Rijswijkse armoedebeleid hebben gemeen dat ze sociaal kwetsbaar zijn en/of geen perspectief hebben op korte en/of lange termijn.**
- **De inkomensgrens voor het Rijswijkse armoedebeleid wordt gesteld op 130% van het sociaal minimum.**
- **Het Rijswijkse armoedebeleid wordt ingericht op basis van een combinatie van doelgroepen aanpak, collectieve voorzieningen en maatwerk.**
- **Uitgangspunt is voorzieningen in het kader van armoedebestrijding aan te bieden als voorzieningen in natura.**

Onderstaand worden de veranderingen voor het nieuwe armoedebeleid genoemd:

- **communicatie met inwoners en maatschappelijke organisatie door middel van armoedepact**
- **armoede is een groei en experimenteermiddel**
- **integrale aanpak met onderwijs, participatie welzijn, zorg en werk**

Bijlage 1: SWOT-analyse

Bijlage 2: Rapportage enquête doelgroep

onderzoek armoede
en participatie

Bijlage 3: overzicht vrije bestedingen Rijswijkse huishoudens

2.1. Vrije bestedingen

De volgende tabel geeft per inkomensgroep het bedrag weer dat maandelijks overblijft na alle uitgaven. Hierbij willen we benadrukken dat het gaat om basale uitgaven. Kosten voor bijvoorbeeld roken en huisdieren zijn hier niet bij inbegrepen. Bij het bepalen van de gemeentelijke bijdrage is er vanuit gegaan dat het huishouden van alle gemeentelijke regelingen gebruik maakt.

Tabel 2.1.1 Overzicht vrije bestedingen (in euro's) per huishoudtype naar inkomen

Huishoudtype	100 % Wsm	110 % Wsm	120 % Wsm	> 3 jaar 100 % Wsm
Alleenstaande (jonger dan 65)				
Exclusief gemeente	-134	-105	-24	-134
Inclusief gemeente	-59	-69	-19	-28
Alleenstaande ouder, 2 kinderen				
Exclusief gemeente	-185	120	196	-185
Inclusief gemeente	-33	211	210	6
Meerpersoons zonder kinderen				
Exclusief gemeente	-245	-223	-169	-245
Inclusief gemeente	-117	-151	-160	-73
Meerpersoons, 2 kinderen				
Exclusief gemeente	-418	-335	-312	-418
Inclusief gemeente	-230	-208	-293	-186
Alleenstaande (ouder dan 65)				
Exclusief gemeente	-35	27	130	-35
Inclusief gemeente	62	83	135	62
Meerpersoons (ouder dan 65)				
Exclusief gemeente	-150	-53	75	-150
Inclusief gemeente	-1	39	85	-1

- Ondanks het gemeentelijk beleid komt bijna elk huishouden maandelijks geld tekort. De vaste lasten van de huishoudens en de inflatie zijn de laatste jaren gestegen en drukken daardoor op de uitgaven, die niet door inkomsten worden gecompenseerd.
- Het vrij te besteden bedrag verschilt aanzienlijk tussen de huishoudtypes. Onder huishoudens met een inkomen tot 110 procent van het sociaal minimum zien we bijvoorbeeld dat een meerpersoonshuishouden met twee kinderen elke maand € 208 tekort komt. Terwijl een alleenstaande ouder met twee kinderen maandelijks € 211 vrij te besteden heeft.
- Eenoudergezinnen met twee kinderen en een inkomen tot 110 procent hebben het meest te besteden. Dit wordt vooral veroorzaakt door de landelijke heffingskortingen. Een alleenstaande ouder met twee kinderen van 8 en 13 ontvangt minimaal € 145 aan (aanvullende) alleenstaande ouderkorting en minimaal € 131 aan inkomensafhankelijke combinatiekorting bij een inkomen van 110 procent van het sociaal minimum.
- Alleenstaanden, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen en meerpersoonshuishoudens met twee kinderen, allen jonger dan 65, komen ondanks de gemeentelijke regelingen nog steeds een flink bedrag per maand tekort.
- Ondanks hun hogere inkomen, houden huishoudens tot 120 procent Wsm soms minder over dan huishoudens tot 100 procent of 110 procent Wsm. Dit zien we vooral bij gezinnen met kinderen.
- De gemeentelijke bijdrage zorgt ervoor dat een aantal huishoudgroepen maandelijks rond kunnen komen.

Bijlage 4: scenarioanalyse maatwerkregeling chronisch zieken en gehandicapten

scenarioanalyse
chronisch zieken

Bijlage 5: Overzicht van uitgangspunten naar concrete maatregelen

Regeling/maatregel	2015	2016	2017 en verder	Toelichting
Ondersteuning in natura	Een aantal regelingen biedt ondersteuning in natura (schoolspullenpas /Ooievaarspas en collectieve zorgverzekering)	Het aantal voorzieningen in natura wordt verder uitgebreid → ontwikkeling Rijswijks kindpakket	Alle inkomensondersteunende regelingen worden aangeboden in natura	
Ooievaarspas	In 2015 is uitvoering gegeven aan de Ooievaarspas daarnaast is een koppeling gemaakt met de Ooievaarspas en stichting Leergeld Den Haag voor de uitvoering van de schoolspullenpas.	De Ooievaarspas wordt voortgezet, wel wordt de effectiviteit van de pas onderzocht. De uitkomsten van dit onderzoek zijn bepalend voor de toekomst van de Ooievaarspas vanaf 2017.	Het voortbestaan van de Ooievaarspas is voor een belangrijk deel afhankelijk van het onderzoek naar de effectiviteit van de pas.	Naast het onderzoek naar de effectiviteit is de samenwerking met stichting Leergeld Den Haag van belang. De regelingen van stichting Leergeld Den Haag zijn alleen toegankelijk voor Ooievaarspashouders. Als de samenwerking eventueel voor meerdere jaren wordt voortgezet betekent dit dat de Ooievaarspas gehandhaafd blijft.
Kindpakket	In 2015 is een start gemaakt met een Rijswijks kindpakket door in samenwerking met Leergeld Den Haag uitvoering te geven aan de schoolspullenpas.	Met Leergeld Den Haag zal besproken worden of de samenwerking voor schooljaar 2016-2017 voortgezet en uitgebreid kan worden (bijv. computer, fiets). In 2016 zal verder onderzocht worden hoe vanaf 2017 het kindpakket ingevuld gaat worden (bijv. eigen kindpakket inrichten, eigen stichting Leergeld opzetten). Daarnaast zal de doelgroep worden uitgebreid met kinderen uit gezinnen in een schuldhulpverleningstraject.	Het Rijswijkse kindpakket is ingericht voor de komende jaren. Hoe dit kindpakket er precies uitziet wordt in de loop van 2016 duidelijk.	Per 1 januari 2015 is de categoriale bijstand voor schoolgaande kinderen afgeschaft a.g.v. de invoering van de Participatiewet. Hierdoor is in 2015 alleen uitvoering gegeven aan de Ooievaarspas en schoolspullenpas voor deze doelgroep.
Collectieve aanvullende zorgverzekering	In 2015 is het aanbod van de collectieve zorgverzekering uitgebreid door voortaan een keuze te bieden uit 2 verzekeraars. Daarnaast is de doelgroep verruimd door de inkomensgrens te verhogen van 110% naar 130%.	Het huidige aanbod wordt voortgezet, waarbij eind 2015 extra wordt ingezet op voorlichting en communicatie om het bereik van de regeling te vergroten. Daarnaast wordt in 2016 onderzocht of het aanbod van de collectieve zorgverzekering verder uitgebreid kan worden (vergoeding verplicht eigen risico en bijdrage premie)	In de loop van 2016 zal blijken of het mogelijk/wenselijk is het aanbod van de collectieve zorgverzekering uit te breiden. Mogelijk worden hier de middelen vanuit het wegvallen van Wtcg/Cer voor ingezet.	
Eigen bijdrage WMO	Voor alle Wmo-voorzieningen wordt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage gevraagd.	In 2016 wordt onderzocht of het haalbaar/wenselijk is voor huishoudens met een laag inkomen geen eigen bijdrage meer op te leggen	Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek in 2016 zullen er eventueel wijzigingen m.b.t. het opleggen van de eigen bijdrage plaatsvinden.	
Individuele bijzondere bijstand	De bijzondere bijstand is een vangnet waarbij altijd maatwerk wordt geleverd.	De bijzondere bijstand blijft de voorziening om maatwerk te leveren. Daarnaast zal er op ingezet worden dat verstrekkingen vanuit de bijzondere bijstand zoveel mogelijk in natura plaatsvinden.	Individuele bijzondere bijstand is een maatwerkvoorziening in natura.	
Individuele inkomensvoorslag	De individuele inkomensvoorslag is per 2015 gekomen in de plaats van de langdurigheidstoelag	De uitvoering van de individuele inkomensvoorslag wordt voortgezet.	De uitvoering van de individuele inkomensvoorslag wordt voortgezet.	
Inkomensgrens armoedebelid	Voor de invoering van de Participatiewet werden diverse inkomensgrenzen gehanteerd voor de toegang tot minimaregelingen. Per 2015 zijn een aantal regelingen vervallen, alle overgebleven regelingen hebben een inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum.	De inkomensgrens van 130% blijft gehandhaafd voor bestaande regelingen en zal tevens toegepast worden op nieuwe regelingen binnen het gemeentelijke armoedebelid.	De inkomensgrens van 130% blijft gehandhaafd. Met een inkomen hoger dan 130% mag er van uit gegaan worden dat iemand in staat is na een overbruggingsperiode de uitgaven en inkomsten weer in balans te krijgen.	De aanpassing van de inkomensgrens geldt niet voor de kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen aangezien de gemeente bij kwijtschelding rekening moet houden met de leidraad invordering. Deze beleidsregel van het ministerie van Financiën is de basisregeling voor de gemeentelijke kwijtschelding.

Bijlage 6: Voorbeelden van preventie

Op een aantal manieren geven we in Rijswijk aandacht aan preventie en voorlichting:

Voorlichting

- Onderzocht wordt een informatiepakket op maat (per doelgroep) en een KANS kaart waarmee doelgroepen worden gewezen op de mogelijkheden die er zijn;
- Voorlichting en inzet bij onderwijs VO komt niet noodzakelijk ten goede aan de groep Rijswijkse scholieren en is daardoor minder effectief;
- Sinds 2015 zijn er in Rijswijk twee sociaal wijkteams actief. De expertise van de sociale wijkteams in relatie tot schulddienstverlening dient te worden vergroot. Inwoners van Rijswijk kunnen daar terecht met allerlei (veelal financiële) problemen. Het wijkteam zal nog meer een belangrijke bijdrage moeten leveren daar waar het voorlichting en preventie betreft. In 2015 de consultant schulddienstverlening aan het sociaal wijkteam gekoppeld.

Eigen kracht

- Het inzetten van fiscale hulpverlening. Fiscaal specialisten kunnen in 30 minuten een complete screening inkomstenbelasting (t/m 5 jaar terug) verrichten en de toeslagen controleren en corrigeren. Het resultaat is dat het fiscale verleden op orde is, belastingproblematiek onder controle wordt gebracht en er geen onverwachte zaken ontstaan en dat er belastinggeld teruggevorderd wordt.
- Voorkomen van terugval. Talenten benutten en mensen vaardigheden aanleren. Focussen op talenten die perspectief bieden voor de toekomst. Hierdoor komen mensen minder vaak opnieuw in de schuldhulpverlening.

vroegsignalering

- Aan de sociale wijkteams is recent een consultant schulddienstverlening (preventief) toegevoegd om vroegtijdig schulden te signaleren
- Er zijn met de woningcorporaties afspraken gemaakt om vroegtijdig te signaleren dat er sprake is van huurachterstanden zodat huisuitzettingen kunnen worden voorkomen;
- Het onderwijs meer betrekken bij het (h)erkennen van armoede. Het onderwijs is een belangrijke partner bij het signaleren van armoede onder kinderen.